

Predmet: slovenščina

Delo: novela: Jorge Luis Borges - JUG

Interpretativni esej – Dojemanje časa

Novela Jug argentinskega pisatelja Jorge Luis Borgesa je izrazito avtobiografska, saj je nastala na podlagi pisateljeve izkušnje, ko se je po nesreči glave srečal s smrtjo. Osrednji motiv novele je torej smrt oz. izkušnja srečanja z njo, zaradi katere se percepcija sveta skozi oči osrednje osebe zlasti pa njegovo razumevanje časa kakor da premakneta v neko drugo dimenzijo.

Odlomek opisuje zdravljenje osrednje osebe v sanatoriju, kamor ga pripeljejo po poškodbi glave, zaradi katere zboli za hudo obliko sepse in skoraj umre. V odlomku opisuje občutke, ko visi na meji med življenjem in smrtjo. Zdravljenje v bolnici primerja s peklom, hkrati pa nam daje občutek, da se čas zanj tu ustavi. Šest dni, ki jih je v blodnji in vročici preživel, še preden je bil pripeljan na zdravljenje, primerja s šestimi stoletji. Čas, ki ga preživlja tu se mu zdi malodane kot večnost, ki se je ustavila v eni točki, v niču. Dojemanje časa, ki se premakne iz normalnega človeškega dojemanja linearnosti se ponovi tudi kasneje v noveli. Ko v kavarni, kjer si privoščijo kavo, boža mačko, pomisli, da je med njim in živaljo nepremostljiva ločnica, kajti žival živi v sedanosti, v večnem zdaj, človek pa v linearnem času, ki teče od ene točke do druge. S tem dogodkom pa se njegovo razmišljanje in drugačen odnos do časa ne končata. Tudi kasneje v gostilni, malo preden se usodno zaplete z množico kmečkih že precej okajenih mož, opazuje starejšega človeka, za katerega se je zdelo, da živi »zunaj časa, v nekakšni večnosti«. Zdi se, kot da je izkušnja bližine smrti vanj zarezala globoke spremembe v odnosu do časa.

Proti koncu odlomka se dogajanje prevesi v drug prostor in prevzame elemente fikcije. To spremembo napove stavek »Resničnost ljubi simetrijo in rahle anahronizme«. Glavna oseba zapusti sanatorij in se odpravi na pot proti svojemu posestvu na jugu. Vendar moramo na to spremembo gledati drugače. Zdi se da na pot proti posestvu in končni svobodi odide izmišljeni dvojnik osrednje osebe ter da se vse skupaj dogaja zgolj v njegovi glavi. V tem razmišljanju se sreča tudi z ironičnim elementom svoje usode. Osvoboditev iz ječe bolnišničnega zdravljenja se namreč namesto z obljubljenim življenjem konča s smrtjo. Zavestno se poda v (nasilno) smrt, pri tem pa si to smrt sam izmisli kot antipod klavni smrti, kakršni je zrl v oči v bolnišnici. Upala bi si trditi, da se na tej točki glavni lik vede kakor režiser in scenarist filma, ki usmerja potek dogodkov tako, da bi zadostil lastni burni domišljiji in hkrati v bralcu vzbudil nemalo vprašanj v smislu zakaj bi se nekdo želel odločiti za smrt namesto da bi mirno preživel del svojega okrevanja na podeželju in se kasneje vrnil v velemesto. K takemu razmišljanju me je bržkone pripeljalo dejstvo, da Dalhmann, tako kot sam avtor novele, ljubi literaturo, torej svet izmišljenega ter da ga knjiga Tisoč in ena noč spremlja skozi vso novelo.

Jezik je poln podrobnosti in simbolov, ki v bralcu vzbujajo občutek kot da se realnost meša s fikcijo. Odlomek daje občutek brezčasnosti, nekakšnega lebdenja v svetu, v katerem se mešajo stvarnost in blodnje. Name deluje precej drugače kot večina novel. Odpira namreč vrsto filozofskih vprašanj, predvsem absurdnost življenja, ki se konča s smrtjo. Še bolj kot to pa odpira vprašanje dojemanja časa. Zahodni človek je naučen živeti zgolj v enem, linearnem časovnem

okviru, medtem ko obstaja za vprašanjem časa še druga resnica. To je percepcija, v kateri časa ni, kjer je samo zdaj. V takem dožemanju gotovo ni prostora za strah, tudi pred smrtjo ne.